

In deze test eens ruimschoots aandacht voor een schijnbaar langzaam uitstervend stukje audiohobby, de zelfbouwluidspreker. Voordat u nu meteen uw neus ophaalt, wil ik graag opmerken dat in de huidige moderne zelfbouwpakketten veel meer opties mogelijk zijn dan tientallen jaren geleden. Zelfs compleet gespoten of professioneel gefineerde kasten en compleet afgemonteerd, behoren vandaag de dag tot het grote scala aan mogelijkheden. En zelfs in dat laatste geval is de prijs nog steeds ongelooflijk scherp. Ik denk dat velen onder ons na het aanschouwen en vooral beluisteren van zo'n model, het lachen heel snel zal vergaan want het hedendaagse bouw pakket is absoluut volwassen geworden en een goede kanshebber voor uw woonkamer!

SCAN SPEAK VERTIGO PLUS ZELFBOUWLUIDSPREKERS

High-end kwaliteit
voor een instapprijs

Wanneer ik op zekere dag op weg ben naar mijn contactpersoon voor deze test, Ruud Jansen van Speakerland in het Brabantse Oss, realiseer ik mij dat het zeker vijftien jaar geleden is dat ik voor een laatste keer het pand aan de Smalstraat 21 heb betreden. Toen was het een zeer bekende zelfbouwwinkel en ik ben benieuwd wat ik er nu zal aantreffen. Op enkele nieuwe naastgelegen appartementencomplexen na, blijkt het winkelpand er nog precies hetzelfde uit te zien als toen. Hup de enkele trap op en meteen prikkelt de bekende geur van luidsprekerunits en elektronica mijn neusgaten. Bovenaan de trap loop ik meteen de aan een balie gezeten eigenaar Ruud Jansen tegen het lijf. Na een korte maar hartelijke kennismaking stelt hij voor om eerst een pot verse koffie te gaan zetten terwijl ik ondertussen de winkel kan bekijken. Nieuwsgierig loop ik door de drie langgerekte demoruimtes. Net zoals ik mij nog kan herinneren zijn alle ruimtes ook nu druk bezet met een groot aantal in een lange rij opgestelde modellen. In de eerste ruimte staan de ontwerpen tot € 600,- per stuk, de tweede ruimte toont modellen met een vanaf prijs van € 600,- per stuk doorlopend tot een dikke paar duizend euro voor de Scan Speak Maxima met dubbele subwoofer en actief laag, terwijl het derde vertrek tenslotte is ingeruimd voor een demo opstelling voor meerkanaalsweergave met een Panasonic HD beamer (projectiebreedte 2,5 meter) en een Marantz 9000 meerkanaals set. Toch staan er in deze zelfde ruimte ook twee manshoge objecten die veel meer mijn aandacht weten te trekken. Het blijkt om de gloednieuwe Audium te gaan, een reusachtig 3-weg luidsprekersysteem volgens het d'Appolito concept, wat door Ruud naar eigen inzichten is ontworpen. Deze Audium is een echt cost-no-object systeem waarbij het uiterlijk mij in de verte wat doet denken als de telefoonhoornachtig gevormde Synthese modellen van de Belgische ontwerper Ivan Schellekens. Onderhuids is deze Audium voorzien van de allerbeste componenten die momenteel verkrijgbaar zijn, zoals de nu al bijna legendarische, kostbare Scan Speak Il-

luminator luidsprekereenheden. Uiteraard kan ik het niet nalaten om ondanks mijn beperkte tijd toch even naar dit alleen al visueel indrukwekkend ogende systeem te luisteren en dat is beslist een waar genoegen. Naast een hoge mate aan rust en civilisatie doet dit toch complexe geheel, zeer uitgewogen en volwassen aan. De mate aan oplossend vermogen en fijndetailering doen mij zelfs sterk denken aan een hoogwaardige elektrostaat en gelukkig zijn ook het tijd- en fasegedrag gehoormatig goed in orde. De Illuminator eenheden waarvan de woofers ook in onder andere de

Crystal Cable Arabesque luidsprekers worden gebruikt, blijken kwalitatief erg goed te zijn. Zo is het hoog kristalhelder maar toch rustig en nooit scherp, het midden omgekleurd met een prettige natuurlijk aandoende warmte en het laag loopt diep door en is uitstekend gecontroleerd. Een indrukwekkend eerste optreden en beslist de moeite waard om ze te beluisteren als u eens bij deze winkel langsgaat. De bij Speakerland aanwezige apparatuur is verder netjes en kwalitatief gedegen maar valt voor de verwende lezer van Music Emotion toch in het wat prijsgunstigere segment. In

principe zijn er modellen van Marantz, het Nederlandse Audyn, Cambridge Audio en Advance Acoustics aanwezig tot een prijsklasse van ongeveer € 2.500,- per component en meestal een stuk goedkoper. Volgens Ruud wil zijn zelfbouwdoelgroep gewoon niet meer geld uitgeven aan apparatuur zodat er meer geld overblijft voor het bouw pakket. Onder het genot van de dampende koffie praat hij mij vervolgens bij over het wel en wee van het zelfbouwgebeuren. In tegenstelling tot wat ik zou verwachten bij een economische recessie, zijn er de laatste jaren niet meer zelfbouwproducten verkocht dan anders. Integendeel zelfs want na de gloriejaren tachtig en negentig, is het bij alle Nederlandse zelfbouw winkels langzaam maar zeker bergafwaarts gegaan en zijn er inmiddels zelfs de nodige winkels weggevallen. De branche heeft het zwaar en helaas heeft de huidige jonge generatie dus nog niet de lol van het zelfbouwen ontdekt.

Nieuwe Scan Speak modellen

In een poging het tij te keren en meer aan de behoefte van fraai vormgegeven producten tegemoet te komen, is alweer enkele jaren geleden de Scan Speak Ultimo op de markt gekomen. Dit zeer hoogwaardig 2-weg systeem op basis van de befaamde Revelator eenheden en een hele goede kwaliteit filtercomponenten, is mede door de moderne wat achterover hellende, vloeiend vormgegeven slanke kast en de hoge geluidskwaliteit, bij de consument bijzonder goed ontvangen. Geheel in lijn van deze gedachte heeft hoofdleverancier Audio Components uit Oss deze lijn verder uit-

gewerkt en een jaar na de Ultimo is dan ook het grotere 3-weg Vertigo model op de markt gekomen. Bij dit ontwerp is de vormgeving op een nog hoger peil gekomen en komt het wat mij betreft eigenlijk voor het eerst op het (hoge) niveau van aanzienlijk kostbaardere winkelproducten. De Vertigo bezit namelijk niet alleen een fraai achterover hellende behuizing met goed gekozen verhoudingen, maar ook is er sprake van een mooi weglappend voorpaneel met spannend afgeschuinde hoeken aan vooren bovenzijde. Was de geluidskwaliteit ook bij de vele voorgaande modellen eigenlijk al dik in orde, vanaf de Ultimo is er duidelijk ingezet naar een nog hoger streven. Net als de Ultimo is ook de Vertigo een in het laag diep afgestemd luidsprekersysteem wat ik persoonlijk altijd erg fraai vind omdat je daardoor ook bij een goede opname zelfs de luchtcirculatie in een zaal kan waarnemen. Hierdoor wordt voor mij het realiteitsgehalte enorm verhoogd. Terug nu naar de Ultimo en Vertigo. Deze luidsprekers hebben naast een goed aanwezig en gedefinieerd middenlaag ook het nodige in de pap te brokkelen wat betreft het diepere laag. Maar helaas, door de moderne keiharde betonnen kamers met hun vaak ongunstige afmetingen en veel staande golven bij 30, 80 en 125 Hz, blijkt het mooie laag van deze modellen in verschillende situaties in plaats van voordelen, juist nadelen op te leveren. De hedendaagse moderne inrichting met veel harde materialen en weinig verspreiden- of dempende maatregelen zoals gordijnen, doen de rest. (Er zijn overigens hele mooie en esthetisch verantwoorde oplossingen voor dit soort staande golf

problemen te koop zoals de ook door mijzelf gebruikte RPG Modex Plate panelen). Daarnaast is er een heel andere groep en stroming die het 'live' gevoel van het meedreunende podium op bijvoorbeeld de Live cd van 'Eric Clapton Unplugged', bij veel meer muziek wil ervaren. Zij vinden het diepe laag bij de normale Vertigo dan wel heel mooi, maar dat 'dreunen' van het houten podium zit in een hoger bereik en juist dat willen ze wat nadrukkelijker ervaren. Nu is ontwerper Rolf Smulders van Audio Components nooit voor een kleintje vervaard en hij dacht diep en lang na hoe al deze ogenschijnlijk tegengestelde wensen in één nieuw te ontwerpen product moesten worden ondergebracht. Het eindresultaat van al deze inspanningen staat hier in mijn luisterruimte voor mij, de Scan Speak Vertigo Plus!

Scan Speak Vertigo Plus

Is de normale Vertigo met zijn afmetingen van 106 cm hoog, 24 cm breed en 50 cm diep al bovengemiddeld groot, de Vertigo Plus doet daar met zijn 116 cm hoogte en verder dezelfde afmetingen nog een flink schepje bovenop. Laat ik meteen duidelijk zijn dat de Plus versie gewoon bedoeld is voor de wat grotere ruimte. Dus het liefst boven de 40 m². Maar, mijn eigen referentie luisterruimte is maar 26 m² groot, dus dat is dan toch eigenlijk vragen om problemen? In een normale niet aangepaste ruimte waarschijnlijk wel, maar in mijn geval niet. Om mijn akoestiek goed te kunnen sturen is mijn volledig symmetrische en extreem stijve onder de grond liggende luisterruimte voorzien van een flink aantal op maat berekende akoestische maatregelen zoals onder andere een hele reeks aan RPG Modex Plate panelen. Hierdoor is met behoud van de licht levendige akoestiek, ook een evenwichtige energiebalans in de ruimte gecreëerd en kan ik binnen bepaalde grenzen zelfs enigszins spotten met de natuurwetten. Om een lang verhaal kort te maken, ook de forse Vertigo Plus geeft in het laag geen problemen in mijn ruimte, dus met kennis van zaken kan hij ook in wat kleinere ruimtes wel degelijk goed functioneren. De Plus is een echt zwaargewicht ■■■NEXT

en met zijn 50 kilo zijn er twee mensen nodig om hem goed te kunnen verplaatsen. De luidsprekers voor deze test zijn niet door mij als bouw pakket in elkaar gezet maar compleet afgewerkt en afgemonteerd hier afgeleverd. U krijgt hier dus enkel het verslag van de kant en klare door Speakerland aangeleverde eindproducten. Mijn exemplaren zijn uitgevoerd in echt kersenfineer en dat is bijzonder netjes uitgevoerd. Mooie gematchte houtnerf op beide kasten en de naden voelen overal glad en strak aan. Keurig! Alle vier de uit de Revelator serie afkomstige luidsprekereenheden (2x 18 cm woofer, 1x 12 cm midden, 2,9 cm ringradiator tweeter), zijn verzonken aangebracht. De naar achter hellende kast heeft een mooie spannende belijning en ziet er bijzonder evenwichtig uit. Het geheel is geplaatst op een aan de achterzijde uitstekende, vaste zwarte voet met een dikte van 5 cm. De gehele kast is vervaardigd van 25 mm dik MDF en op cruciale plaatsen voorzien van verstevigingen die ongewenste resonanties zoveel mogelijk moeten voorkomen. Aan de achterzijde is een forse, laaggeplaatste baspoort aanwezig. De aansluitingen kunnen door de klant zelf worden bepaald en Speakerland heeft het volledige WBT assortiment in het programma. Toch is er standaard mijn inziens voorzien in wel heel erg eenvoudig (niet van WBT afkomstig) aansluitmateriaal. De aansluitingen kunnen op zich alles bevatten van losse draadeinden, banaanstekkers tot spades aan toe. Maar door de minieme grip kan deze laatste niet echt afdoende vast worden gedraaid en het geheel komt iel over en niet van hetzelfde niveau als de rest. Als laatste bestaat het zo belangrijke filter uit zeer goede componenten zoals Audyn Cap Reference condensatoren en Tritec spoelen in een hardwired opzet. Het opgegeven frequentiebereik is 30-40.000 Hz, het rendement is 88 dB/1W/1m en er is 12 dB/octaaf gefilterd.

Opstellen en luisteren

Naar de Scan Speak Vertigo Plus is lang en aandachtig geluisterd waarbij ook de invloed van verschillende randapparatuur en kabels is onderzocht. De aange-

leverde luidsprekers zijn de winkeldemo exemplaren en hebben dus er dus al een flink aantal speeluren opzitten. Als basis uitgangspunt bij het opstellen plaats ik de Vertigo Plus op dezelfde locatie als waar mijn Master Contemporary C referentieluidsprekers normaal staan en dat is ruim van de zijwanden, zo'n 260 cm uit elkaar en 180 cm van de achterwand. Zoals bij de meeste testluidsprekers blijkt dit uitgangspunt in mijn ruimte een goede basis te bieden voor een uitstekende weergave. Mede door het grote afstraalgedrag van de luidsprekereenheden, de afgeschuinde kast en het goed ontworpen filter, is deze Scan Speak loot maar gemiddeld kritisch qua indraaien. Met de Master CC speel ik maar een klein beetje ingedraaid, terwijl de Vertigo Plus uiteindelijk net nog wat meer indraaien nodig blijkt te hebben. Zelf thuis experimenteren is hierbij altijd een vereiste. Eenmaal optimaal opgesteld zijn de testluidsprekers in staat tot het neerzetten van een mooi groot holografisch en stabiel geluidsbeeld waarbij vooral de fraaie hoogtewerking opvalt. De klankbalans is daarbij mooi homogeen, goed van timbre en doet op eenzelfde wijze homogeen en voorname aan als ook bij grotere en duurere modellen van bijvoorbeeld een merk als Sonus Faber hoorbaar is. Kenmerk van deze 'voornamen' klankmatige insteek is dat de vaak stevige beginpulsen die bij echte instrumenten aanwezig zijn, ietwat ingehouden worden weergegeven terwijl de rest van het signaal

en het uitsterven van klankblokken, juist wel natuurgetrouw wordt weergegeven. Hierdoor ontstaat een wat gematigder dynamiek met minder 'schrikreacties' en is er sprake van een meer ontspannen luisterervaring wat veel mensen in hun thuissituatie met gezin, prettig vinden. Ontwerper Rolph Smulders van Audio Components heeft zijn huiswerk goed gedaan want ieder instrument en iedere stem staat in eerste instantie op de correcte plaats. De basdrum op de grond, snaredrum daarboven, dan de stem van de zanger of zangers op realistische hoogte en de bekkens daar juist weer net onder. Prima! Enkel als je goed op-let hoor je af en toe toch wat hogere harmonischen 'ontsnappen' die laten horen dat de tweeter toch echt een stuk hoger in de kast zit dan de auditieve illusie zelf. Het stereobeeld is met zijn mooie breedte, hoogte en diepte ronduit uitstekend te noemen, zonder in positieve of negatieve extremen door te schieten. In het hoog komt de grote reputatie van de gebruikte Scan Speak Revelator goed tot zijn recht want ik herken onmiddellijk de uitstekende kwaliteiten van deze tweeter. Deze zelfde tweeter wordt overigens ook in extreem kostbare ontwerpen zoals onder andere de modellen van het Amerikaanse Magico toegepast. Het geluid is heel mooi zacht van timbre, vloeiend, zeer gedetailleerd, vervormingsarm en vrij van welke hardheid dan ook. Ook buiten de luisteras blijft deze balans mooi in tact. Het middengebied sluit hier naadloos op aan, zo-

Gebruikte componenten

Luidsprekers	Master Contemporary C, Scan Speak Ultimo
Cd-Spelers:	North Star Design T192 + Extremo DAC, Era Tentation, Cambridge Audio 840C
Geïntegreerde versterker	Unison Research Performance, KR VA880
Voorversterkers	Cambridge Audio Azur 840E
Eindversterkers	Cambridge Audio Azur 840W
Audiorack	Finite Elemente Pagode Master Reference HD12
Interlinks	Siltech Royal Signature Empress
Digitale kabel	North Star Design White Gold I2S
Luidsprekerkabel	Nirvana SX
Netkabels	Nirvana PC, Kemp Reference, Essential Audio Tools Current Conductor, Siltech Royal Signature Ruby Hill II

wel in timbre als energiebalans en heeft hetzelfde open en neutrale karakter. Het middenlaag en laag zijn tenslotte een ander verhaal wat niet zozeer komt door een mindere kwaliteit van de beide basluidsprekers, als meer dat mijn exemplaren van de Vertigo Plus in behoorlijk sterke mate worden geplaagd door verschillende paneelresonanties. Vooral in het midden van de lange zijpanelen en bovenaan de achter- en bovenzijde, zijn in aanzienlijke mate trillingen voel- en hoorbaar die precies corresponderen met een hoorbare hinderlijke kleuring in het lage middengebied. Voorbeelden van deze kleuring zijn goed waarneembaar op bijvoorbeeld het mooie steralbum van Rebecca Pidgeon, 'The Raven' (Chesky JD115). Bij het beroemde 'Spanish Harlem' is naast het mooie grote ruimtebeeld, de goede locatie van de instrumenten, veel lucht en natuurlijke timbres, de hinderlijke resonanties op de stem van Rebecca heel goed hoorbaar. Jammer! Na melding van dit probleem bij Ruud Jansen van Speakerland, herkend deze het fenomeen onmiddellijk en het is bij de huidige modellen door het aanbrengen van extra kastverstevingen inmiddels daadwerkelijk opgelost. De bij mij aanwezige testexemplaren zijn nog afkomstig uit de eerste serie en moesten het nog doen zonder deze verstevingen. Ondanks het feit dat het een lastig karwei is om deze nog achteraf aan te brengen, gaat Ruud na terugkomst van de testluid-

sprekers toch alles in het werk stellen om het ook bij deze exemplaren op te lossen. Daarmee beschouw ik deze kritiek als opgelost en ga ik weer verder waar ik gebleven ben. Ook al is het laag krachtig en goed in balans met de rest van het spectrum, het loopt echter wel aanzienlijk minder diep door dan mijn Masters of de goedkopere 2-weg Scan Speak Ultimo. Gehoormatig scheelt het zeker een octaaf. Maar dit is dus een bewuste keuze van de ontwerper die mogelijk de betonnen moderne nieuwbouwwoningen minder zal aanspreken. Wilt u toch het (nog) dieper doorlopend laag, dan kunt u op zelfbouwgebied kiezen voor de 2-weg Ultimo of de van één woofer en dezelfde vormgeving voorziene 'normale' Vertigo kiezen. Deze beide Vertigo varianten heb ik niet naast elkaar gehoord, maar ik kan mij voorstellen dat de Plus versie door zijn grotere conusoppervlak, over meer gemak en een nog lagere vervorming beschikt. Dit gemak in de weergave, samen met de hoge mate aan zuiverheid, fijnzinnige detaillering en muzikaliteit, vind ik de pluspunten van deze luidsprekers. Door het behoorlijk goede rendement maar vooral zonder grote fasedraaiingen en de echte 8 Ohms belasting, is het bijna ongevoelbaar hoeveel echte onvervormde geluidsdruk er met beide (hoogwaardige) buizenversterkers mogelijk is. Het kan dus echt luid spelen zonder onprettig te worden en dat is heel fijn als je van lekker luid spelen houdt zonder bijkomen-

de irritatie. Pas daarbij echter wel op uw oren, want u heeft maar één paar gekregen! Minstens net zo belangrijk is dat het zacht kan spelen zonder dat het geluid wordt opgedeeld in losse luidsprekereenheden.

Conclusie

Het is alweer lang geleden dat ik met zelfbouw luidsprekers in aanraking ben geweest en eigenlijk nog nooit op het hoge kwaliteitsniveau waar een Scan Speak Vertigo Plus toe in staat is. Ik ben dan ook eerlijk gezegd bijzonder aangenaam verrast door de vele zondere meer uitstekende kwaliteiten en je krijgt echt heel erg veel waar voor je geld. De kwaliteit en presentatie is zelfs dermate hoog, dat ik er gewoon niet bij kan dat zelfbouw tegenwoordig zo'n kwijnend bestaan moet lijden. Mensen open uw ogen en vooral uw oren en ga eens bij de overgebleven zelfbouwzaken zo'n bouw pakket beluisteren. En daar gaat het denk ik een beetje fout want met alle respect voor deze hardwerkende mensen met hun winkels, luidsprekers in een rijtje opgesteld, met eenvoudig luidsprekersnoer op budgetapparatuur op wiebelende glazen rackjes, is niet meer helemaal van deze tijd en doet afbreuk wat deze spullen daadwerkelijk kunnen presteren. Maar Ruud heeft in ieder geval laten weten dat in deze prijsklasse een thuisdemo zeker ook tot de mogelijkheden behoort! En dan kunt ook u verbaasd zijn van deze echte high-end kwaliteit voor een bijna instapprijs!

Tekst & fotografie: Werner Euro

PRIJZEN SCAN SPEAK VERTIGO PLUS PER STUK
BOUWPAKKET ZONDER HOUT
(WEL MET TEKENINGEN) € 1.425,-
BOUWPAKKET INCLUSIEF VOORBEWERKT
MDF HOUTPAKKET € 1.625,-
LOSSE GEBOUWDE EN GEFINEERDE KASTEN
(EIKEN, KERSEN OF BEUKEN) € 770,-
ANDERE HOUTSOORTEN,
PRIJS OP AANVRAAG SPEELKLAAR SYSTEEM
ZOALS GEBRUIKT VOOR DE TEST € 2.650,-

SPEAKERLAND
TEL: 0412-647650
E-MAIL: RUUD@SPEAKERLAND.NL
WWW.SPEAKERLAND.NL

►►END